

KARDİYOVASKÜLER SİSTEM TERİMLERİ

Esmâ GÖKÇE¹ Abdi BOZKURT² Sevban ARSLAN³

AMAÇ : Bireye/öğrenciye kardiyovasküler sistemin anatomik yapısı, fizyolojik işleyişi ile hastalıkların semptom, tanı ve tedavisine ilişkin tıbbi terimlerin kullanımı ile ilgili bilgi ve becerileri kazandırmaktır.

KARDİYOVASKÜLER SİSTEM

Kardiyovasküler sistem kanın vücuda dağıldığı kapalı bir ağ yapısından oluşmaktadır. Bu sistem, plazma denilen sıvı içinde asılı bulunan şekilli elemanlardan (hücre ve hücre parçaları) oluşan kan, bu kanı vücuda pompalayan kalp ve pompalanan kanı vücuda dağıtan damarları kapsamaktadır. Kardiyovasküler sistem vücut hücrelerine ve dokulara besin, oksijen, hormon iletir, ayrıca artık maddeleri de aynı yoldan uzaklaştırır ve böylece işlevlerin devamlılığını sağlar.

KAN

Plazma içerisinde dağılmış hücrelerden oluşan kan, organ sistemleri arasında taşınan protein, besin maddeleri, metabolik atıklar ve diğer moleküllerin çözünmüş halidir. Normal bir insanda 5000-6000 ml (5-6 litre) kadar kan bulunmaktadır. Kanın %50-60'ı sıvı kısım olan plazmadan ve %40-50'si ise hücrelerden meydana gelmektedir. Kan hücreleri eritrositler (alyuvarlar) ve lökositlerden (akyuvarlar), hücre parçaları da trombositlerden oluşur.

KALP

Ritmik kasılma ve gevşeme yoluyla kanı vücuda pompalayarak dolaşımın sürdürülmesini sağlayan kalp, işlevsel olarak pompa görevi görmektedir. Göğsün ön duvarında, akciğer lobları arasında, sternum olarak adlandırılan göğüs kafesi kemiğinin arkasında, diyafram kası üzerinde yerleşmiş koniye benzer şekilde ve yaklaşık 300 gram ağırlığında bir organdır. Kalp istirahat halinde yaklaşık olarak dakikada 5000 ml kanı pompalar ve atım hızı dakikada yaklaşık 72 olup her bir atımda arteriyel sisteme gönderilen kan miktarı ortalama 70 ml'dir.

Anatomik olarak kalp, iki üst toplayıcı görev yapan atriyum (kulakçık) ile iki alt pompa görevi yapan ventrikül (karıncık) olmak üzere dört odaktan oluşur. Venöz (kirli) kanın olduğu sağ bölümü (sağ kalp); sağ kulakçık (atrium dextrum/sağ atriyum) ve sağ karıncık (ventriculus dextrum/sağ ventrikül) oluşturur. Arteriyel (temiz) kanın olduğu sol bölümü (sol kalp); sol kulakçık (atrium sinister/sol atriyum) ve sol karıncık (ventriculus sinister/sol ventrikül) oluşturur. Sağ ve sol kalp, septum adı verilen kas duvarı ile ayrılır.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Toros Üniversitesi, SHMYO, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, İlk ve Acil Yardım Pr., esma.gokce@toros.edu.tr

² Prof. Dr., Çukurova Üniversitesi, Tıp Fakültesi Balçalı Hastanesi, Kardiyoloji AD., abdi.bozkurt67@gmail.com

³ Prof. Dr., Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, sevbanadana@hotmail.com

KAYNAKLAR

- Acartürk, E.B. (2020). Açıklamalı Yürek Bilimi Terimleri Sözlüğü. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Akyolcu, N., Kanan, N., Aksoy, G. (2018). Cerrahi Hemşireliği II. Nobel Tıp Kitabevi, 1. Baskı, İstanbul.
- Arslantaş, D. (2012). Tıbbi Terminoloji. Anadolu Üniversitesi, 1. Baskı, Eskişehir.
- Demirtaş, M., Koç, M. (2017). Akut Kardiyoloji. Çukurova Nobel Tıp Kitabevi, 1. Baskı, Adana.
- Flanigan, M., Gaskell, S. M. (2004). A Review of Cardiac Anatomy and Physiology. Home Healthcare Nurse: The Journal for the Home Care and Hospice Professional, 22(1), 45-51.
- <https://tkd.org.tr/TKDDData/Uploads/files/kardiyolojiyurekbilimiturkceterimlerkilavuzu2bask.pdf>
- Murphy, J. G., Lloyd, M. A. (2015). Mayo Clinic Cardiology: Concise Textbook. Oxford University Press.
- Mutlu, Ü., Mutlu, İ., Macit, A. (2022). Özel Bir Hastanede Perkütan Koroner Girişim Verilerinin İncelenmesi. Sağlık Yönetimi ve Liderlik Dergisi, 1, 48-58.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, Hasta Ve Yaşlı Hizmetleri Kardiyovasküler Sistem İle Kan Ve Kan Yapıcı Organlara İlişkin Tıbbi Terimler 2016, Ankara.
- Öztürk, E., Sivrioğlu, A. K. (2013). Normal Koroner Anatomi ve Varyasyonlar. Turk radyoloji seminerleri, 1, 36-56. doi:10.5152/trs.2013.006
- Widmaier, E. P., Raff, H., Kevin, T. S. (2018). Vander İnsan Fizyolojisi. Çeviri: Özgünen, T., Solakoğlu, Z. Güneş Tıp Kitabevi, Ondördüncü Baskı, 2018, Ankara.

Şekil Kaynaklar:

- Şekil 1: <https://app.biorender.com>da oluşturulmuştur.)
- Şekil 2: <https://app.biorender.com>da oluşturulmuştur.)